

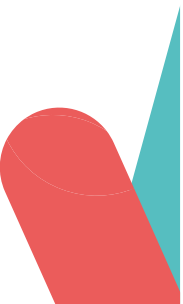


EENHEID IN VERSCHIEDENHEID
NVAO JAARVERSLAG 2017

JUNI 2018

EENHEID IN VERSCHIEDENHEID
NVAO JAARVERSLAG 2017

JUNI 2018



Inleiding

De NVAO heeft als taak om de kwaliteit van het hoger onderwijs in Nederland en Vlaanderen te borgen en kwaliteitsverbetering te stimuleren. Sinds 2017 doet zij dat met een Vlaamse en een Nederlandse afdeling onder één gezamenlijk bestuur. De structuur biedt de organisatie meer ruimte om zich te richten op verschillende wensen, en zo taken per regio op de meest efficiënte werkwijze aan te pakken. Tegelijk hecht de NVAO aan haar binationaliteit door middel van haar internationale bestuur, gemengde teams van medewerkers en gezamenlijke projecten. Op deze wijze behoudt de samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland binnen dezelfde organisatie haar meerwaarde en ontstaan ruimte voor diversiteit en tegelijk eenheid in verscheidenheid.

Het afgelopen jaar heeft de NVAO zich naast haar reguliere beoordelingstaken gericht op de implementatie van haar nieuwe beleidsstrategie 2017-2020. In deze strategie neemt het begrip vertrouwen een belangrijke plaats in. Vertrouwen vormt het fundament waarop hogeronderwijsinstellingen hun eigen kwaliteitscultuur kunnen uitbouwen. De NVAO respecteert daarom ten volle de eigen verantwoordelijkheid van de Nederlandse en Vlaamse instellingen om hun kwaliteitscultuur te versterken. Onder de noemer 'NVAO. Vertrouwen in kwaliteit' stemt zij haar beoordelingsproces hierop af.

Een speciaal aandachtspunt in 2017 vormde de externe toetsing van de NVAO-organisatie door een onafhankelijk internationaal panel van de European Association for Quality Assurance in Higher Education. Met het positieve resultaat kon de NVAO zich weer aanmelden als full member bij ENQA en zich opnieuw laten registreren door het onafhankelijke European Quality Assurance Register for Higher Education.

Voor Vlaanderen stond het jaar 2017 vooral in het teken van de resultaten van de eerste ronde instellingsreviews. Sinds het academiejaar 2015-2016 beoordeelt de NVAO de kwaliteit aan de Vlaamse hogescholen en universiteiten via een instellingsreview. Alle 18 instellingen ontvingen een positieve beoordeling, waarvan vier met voorwaarden. De NVAO Afdeling Vlaanderen presenteerde haar bevindingen en aanbevelingen in september 2017 in Brussel in aanwezigheid van Vlaams minister van Onderwijs Hilde Crevits. Op dit moment worden de contouren geschetst voor het stelsel 2019-2025.

In Nederland is het afgelopen jaar de tweede ronde van de instellingstoets kwaliteitszorg van start gegaan. Het voorafgaand bestuurlijk overleg waarin de instelling haar wensen kan aangeven, wordt op prijs gesteld. De NVAO Afdeling Nederland heeft in 2017 tevens aandacht geschonken aan het samenstellen van panels, het trainen van voorzitters, secretarissen en studentpanelleden en het tijdig in contact treden met opleidingen en instellingen. Hierdoor treden tijdens de procedure minder vragen op en kan de NVAO terughoudender optreden.

Binnen de organisatie zelf namen wij vorig jaar afscheid van Rudy Derdelinckx die zich ruim 13 jaar als directeur voor de NVAO heeft ingezet. Ook namen wij afscheid van de leden van de Adviesraad die ons altijd van uitstekend advies hebben voorzien. Met de komst van nieuwe - internationale - leden van het Algemeen Bestuur en de nieuwe directeuren Luut Kroes en Axel Aerden kon begin 2017 de nieuwe organisatiestructuur worden ingevoerd. Het komend jaar zetten wij ons opnieuw in om het vertrouwen in de kwaliteitszorgstelsels verder te versterken en binnen de internationale context onder de aandacht te brengen. Dit jaarverslag bevat een weerslag van onze activiteiten in 2017.

Anne Flierman, voorzitter
Ann Verreth, vicevoorzitter



NVAO Congres / Overhandiging besluiten instellingsreviews / Informatiebijeenkomsten 2017

Inhoud

Implementatie hoofdthema's	6
Resultaten Afdeling Nederland	8
Resultaten Afdeling Vlaanderen	15
Internationale aspecten	20
Samenwerking met stakeholders.....	22
Bestuur NVAO	23
Bureau NVAO	25
Financiën	30
Samengevatte jaarrekening	32
Lijst van begrippen en afkortingen	43



Meet & Greet, juli 2017

Implementatie hoofdthema's

De NVAO heeft zich in 2017 gericht op de implementatie van de hoofdthema's van haar strategie 2017-2020, zoals de wijziging in de organisatie als uitwerking van het verzoek van het Comité van Ministers om een nieuw toekomstperspectief voor de NVAO; het implementeren van een nieuwe strategie en de vijfjaarlijkse externe internationale review van haar organisatie. Voor Nederland stond daarnaast de implementatie van het nieuwe Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland centraal. In Vlaanderen viel de nadruk op de presentatie in september 2017 van de resultaten van de instellingsreviews en de verdere ontwikkeling van het kwaliteitszorgstelsel voor de jaren 2019-2025 in nauwe samenwerking met de Vlaamse Regering en de koepelorganisaties.

Uitgaande van het nieuwe toekomstperspectief voor de organisatie heeft de NVAO per 1 maart 2017 onder één gezamenlijk bestuur een **Vlaamse en een Nederlandse afdeling** ingericht, ondersteund door een gezamenlijke afdeling voor facilitaire zaken.

De binationaliteit van de organisatie blijft tot uiting komen in haar internationale bestuur, haar gemengde teams van medewerkers en door samenwerking bij gezamenlijke projecten. In het Algemeen Bestuur traden als gevolg van aftredende leden enkele wisselingen op en kon professor Simone Buitendijk als internationaal lid worden verwelkomd. De Adviesraad is in het verslagjaar beëindigd: de strategische adviesfunctie is nu overgenomen door het Algemeen Bestuur. Daarnaast zijn een klankbordgroep en een stakeholderoverleg ingesteld voor resp. Vlaanderen en Nederland.

De veranderingen vloeiden voort uit het verzoek van het Comité van Ministers eind 2015 om te bezien op welke wijze de NVAO als binationale organisatie meer maatwerk kon bieden aan de ontwikkeling van de Nederlandse en Vlaamse kwaliteitszorgstelsels. De stelsels zijn gebaseerd op dezelfde internationaal vastgelegde basisprincipes, maar de kwaliteitszorgstelsels in Vlaanderen en Nederland worden ieder met een eigen aanpak verder ontwikkeld door de verschillende afdelingen.

In 2017 kon het nieuwe Management Team worden gecompleteerd dat in samenwerking met het Dagelijks Bestuur de beleidsvisie verder heeft ontwikkeld. Als uitvloeisel van de **strategienota 2017-2020** heeft het management in het verslagjaar strategische bijeenkomsten georganiseerd met de medewerkers om de beleidslijnen verder uit te werken. Tevens zijn project- en themagroepen ingesteld om activiteiten te kunnen implementeren.

Een bijzonder aandachtspunt in 2017 vormde de **externe review** door een onafhankelijk internationaal panel van de European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA), het Europese netwerk van kwaliteitszorgorganisaties in het hoger onderwijs. De review is een vijfjaarlijkse beoordeling waarin wordt vastgesteld in welke mate de NVAO in haar kaders en procedures de European Standards and Guidelines (ESG) volgt. In januari 2017 is een proefaudit georganiseerd waarbij het panel sprak met vertegenwoordigers van de Nederlandse en Vlaamse overheid, koepelorganisaties, externe *critical friends* en Bestuur en Management Team van de NVAO. Bij de review zelf in maart 2017 werd een open spreekuur georganiseerd. Met het positieve resultaat van de review kon de NVAO zich opnieuw als *full member* aanmelden bij ENQA en verkreeg zij herregistratie in het onafhankelijke European Quality Assurance Register for Higher Education (EQAR).

Opname in dit register toont aan dat NVAO de Europese principes en uitgangspunten toepast om de kwaliteit van het hoger onderwijs te waarborgen. Bij de oprichting van EQAR in 2008 was de NVAO een van de drie eerste accreditatieorganisaties in Europa die in het register is opgenomen.



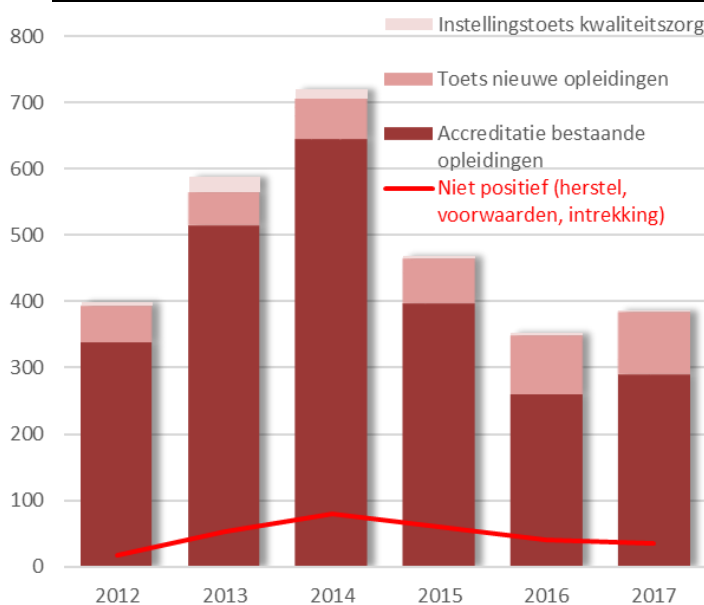
Strategische bijeenkomsten 2017

Resultaten Afdeling Nederland

In 2017 zijn in Nederland 386 aanvragen afgerond¹ tegen 352 in 2016 (zie tabel 1). Het aantal behandelde accreditatieaanvragen bedroeg 291 (2016: 260). Daarmee is de groei naar een volgende piek in het aanbod voorzichtig ingezet.

Tabel 1: Totaal afgehandelde aanvragen Nederland per 31 december

	Eindtotaal	Nederland Bestaande opleidingen (accreditatie)	Instellings toets	Nieuwe opleidingen (TNO)
2017	386	291 ²	2	93
2016	352	260 ³	3	89 ⁴
2015	469	397 ⁵	4	68
2014	721	646 ⁶	15	60
2013	589	515	24	50
2012	399	339	5	55



Bestaande opleidingen

Het totaal aantal afgehandelde accreditatieaanvragen van bestaande opleidingen bedroeg het afgelopen jaar 291 (2016: 260), zie tabel 2. Over de jaren fluctueert het aantal aanvragen. Het clustergevijs beoordelen van bestaande opleidingen en het plannen daarvan via het

¹ Opgenomen zijn aanvragen voor alle type opleidingen, bekostigd en niet-bekostigd en inclusief onderzoeksmasters, toets nieuwe associate degree programma's, joint degrees en educatieve masters. Nieuw in 2017 was de toetsing na drie jaar. Naast het opleggen van herstel wordt het vaststellen van herstel (voldoen aan de voorwaarden) als een aparte aanvraag gerekend.

² Incl. 22 besluiten na herstelperiode

³ Incl. 12 research masters en 42 besluiten na herstelperiode

⁴ Incl. 21 tno associate degrees; 2 educatieve masters; 1 verzwaarde tno en 17 toetsing voldoen aan voorwaarden

⁵ Incl. 73 research masters

⁶ Incl. 12 research masters

visitatierooster bieden nog onvoldoende soelaas voor een regelmatige spreiding over de jaren van deze beoordelingen.

Het aantal positieve besluiten in het wetenschappelijk onderwijs ligt de afgelopen twee jaar rond de 96 procent (2017: 112 opleidingen). In het hoger beroepsonderwijs is dat al drie jaar het geval (2017: 169 opleidingen).

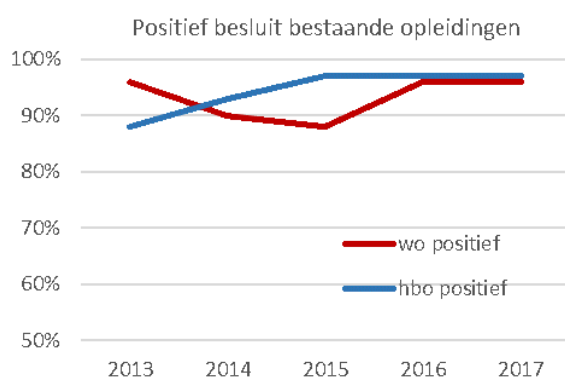
Het aantal herstelperiodes bij wetenschappelijke opleidingen (2) bleek gelijk aan dat van het jaar daarvoor (2 procent in 2017 en in 2016). Enkele aanvragen zijn ingetrokken. Het aantal herstelperiodes bij hoger beroepsopleidingen bleef opnieuw onder de vier procent (3 procent in 2017 tegen 2 procent in 2016).

Het aantal opleidingen met een eindoordeel 'goed' is gestegen van 44 in 2016 naar 61 in 2017. In het niet-bekostigd onderwijs valt dit eindoordeel minder vaak. Het afgelopen jaar werd één hbo-opleiding als 'excellent' gewaardeerd (2016: -).

Tabel 2: Totaal afgehandelde accreditatieaanvragen Nederland per 31 december

Accreditatie bestaande opleiding					
	2013	2014	2015	2016	2017
wetenschappelijk onderwijs					
Positief*	323	350	187	83	112
Aanvraag ingetrokken	0	2	1	1	2
Herstelperiode	13	37	24	2	2
<i>Totaal wo</i>	<i>336</i>	<i>389</i>	<i>212</i>	<i>86</i>	<i>116</i>
hoger beroepsonderwijs					
Positief*	154	239	180	168	169
Aanvraag ingetrokken	2	3	0	3	1
Herstelperiode	19	15	5	3	5
<i>Totaal hbo</i>	<i>175</i>	<i>257</i>	<i>185</i>	<i>174</i>	<i>175</i>

*'Positief' = Inclusief positief na herstel



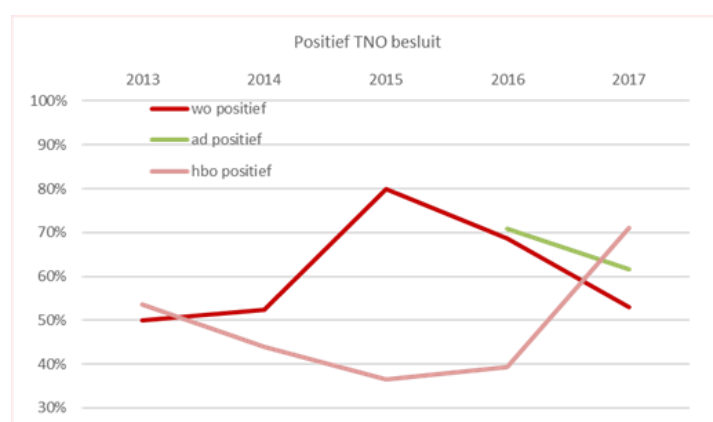
Inclusief beoordelingen van herstel

Nieuwe opleidingen

Het totaal aantal afgehandelde aanvragen voor nieuwe opleidingen ('toets nieuwe opleiding'- tno) steeg van 89 in 2016 naar 93 in 2017, zie tabel 3. De groei is voor een belangrijk deel toe te schrijven aan de aanvragen voor nieuwe associate degree-opleidingen en het toetsen van voorwaarden.

Bij het beoordelen van nieuwe opleidingen wordt ruim de helft van de aanvragen in één keer goedgekeurd (gemiddeld 55 procent over alle jaren). Bij de overige aanvragen is sprake van een voorwaardelijke goedkeuring of het intrekken van de aanvraag. Hierbij was het afgelopen jaar voor het eerst nauwelijks verschil tussen de bekostigde en private sector.

In 2017 waren de uitkomsten van de tno's in het bekostigd onderwijs vergelijkbaar met die in het niet-bekostigd onderwijs. Daarvoor was het slaagpercentage wisselend en in het niet-bekostigd onderwijs duidelijk lager dan in het bekostigd onderwijs



Tabel 3: Totaal afgehandelde toetsen nieuwe opleiding Nederland per 31 december

Toets nieuwe opleiding**					
	2013	2014	2015	2016	2017
Wetenschappelijk onderwijs					
Positief	6	11	16	11	16
Aanvraag ingetrokken	1	7	1	1	5
Voorwaarden	5	3	3	4	9
Totaal wo	12	21	20	16	30
Associate degree					
Positief	-	1	-	17	8
Aanvraag ingetrokken	-	-	-	1	-
Voorwaarden	-	-	-	6	5
Totaal ad	-	1	-	24	13
Hoger beroepsonderwijs					
Positief	15	11	15	13	17
Aanvraag ingetrokken	9	9	16	8	3
Voorwaarden	4	5	10	12	4
Totaal hbo	28	25	41	33	24

**Excl. toetsing van voorwaarden (18) en toets na 3 jaar (8)

Instellingstoets kwaliteitszorg

In 2017 is de tweede beoordelingsronde voor de instellingstoets kwaliteitszorg (ITK) van start gegaan en konden twee aanvragen positief worden afgerond. Op bestuurlijk niveau zijn diverse voorbereidende gesprekken georganiseerd en vonden voor verschillende instellingen locatiebezoeken plaats. In september kon het eerste positieve besluit worden overhandigd aan de TU Delft. In 2018 wordt de procedure voor vijf instellingen afgehandeld.

Tot en met 2021 zullen in totaal 35 instellingen - 15 universiteiten en 20 hogescholen, waaronder twee niet-bekostigde instellingen - worden beoordeeld. Deze instellingen hebben ook de eerste beoordelingsronde met positief gevolg afgelegd. Bij tien instellingen (vijf hogescholen en vijf universiteiten) waren aanvankelijk voorwaarden gesteld waar zij nu aan hebben voldaan. In totaal hebben vijf instellingen hun aanvraag ingetrokken.

Overige aanvragen Nederland

In 2017 heeft de NVAO Afdeling Nederland de volgende overige aanvragen afgehandeld:

- 160 aanvragen voor instemming met het voorstel voor een panelsamenstelling;
- 22 adviezen voor het verbreden van circa 250 opleidingen (planningsneutrale conversie), waaronder de conversie Economie. Het totaal aantal typen opleidingen hbo-bachelor Economie gaat bij de bekostigde hogescholen per 1 september 2018 terug van 50 naar 30. Hiertoe deden in het verslagjaar de 21 betrokken bekostigde hogescholen een gezamenlijke aanvraag onder regie van de Vereniging Hogescholen (VH). Er werd een landelijke conversietabel opgesteld waarin voor elk opleidingstype de transitie van de oude naar de nieuwe opleiding werd weergegeven. Door een goede inhoudelijke onderbouwing van de gewenste conversie door de hogescholen en regelmatige afstemming tussen de VH en de NVAO is het aanvraagproces efficiënt afgewikkeld;
- 47 aanvragen tot naamswijziging;
- 13 aanvragen van instellingen in het kader van het experiment leeruitkomsten (zie ook 'Andere werkzaamheden Nederland');
- 3 aanvragen in het kader van de procedure om te worden erkend als rechtspersoon voor hoger onderwijs. Alle aanvragen zijn tevens voor het einde van de procedure ingetrokken;
- 6 aanvragen voor een bijzonder kenmerk (Artistieke focus; Communities of practice; Muzikale diversiteit; Neurologische muziektherapie; Ondernemen en Internationalisering via het ECA Framework for the Assessment of Quality in Internationalisation).

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft besloten om Associate-degree(Ad-) programma's per 1 januari 2018 om te zetten naar zelfstandige **Ad-opleidingen**, waardoor de Ad geen onderdeel meer is van een hbo-bacheloropleiding. De NVAO Afdeling Nederland heeft op deze omzetting geanticipeerd door in het nieuwe beoordelingskader 2016 de Ad al op te nemen als opleiding. In 2017 konden alleen nog aanvragen voor Ad-programma's in behandeling worden genomen op basis van het bestaande toetsingskader. De NVAO Afdeling Nederland ontving dat jaar 27 aanvragen voor nieuwe Ad-programma's. De in het najaar ingediende aanvragen worden in 2018 afgerond.

Andere werkzaamheden Nederland

Voor de **aspirant-opleidingsscholen** heeft de NVAO Afdeling Nederland in 2017 een concepttoetsingskader ontwikkeld, omdat deze scholen in het vooruitzicht van blijvende subsidie in 2018 en verder dienen worden beoordeeld op de kwaliteit van het partnerschap.

In het **experiment leeruitkomsten**, dat in 2016 van start ging en waarin het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de Inspectie van het onderwijs en de NVAO samenwerken, hebben deeltijdse en duale opleidingen in het hoger onderwijs een grotere vrijheid bij het flexibiliseren van het curriculum. Aan het experiment nemen zowel bekostigde als niet-bekostigde opleidingen deel. De opleiding introduceert een nieuw onderwijsconcept dat is gebaseerd op leeruitkomsten, zonder de verplichting om vaste onderwijseenheden vast te leggen.

Opleidingstrajecten kunnen worden ingericht en afgestemd op de uitgangspositie, werksituatie, kenmerken en behoeften van individuele studenten of groepen studenten.

Student en opleiding ontwerpen gezamenlijk de leerroute van de student en betrekken daarbij, waar mogelijk, al verworven competenties en de werkomgeving van de student. Het gewenste studietempo sluit aan bij de beschikbare tijd van de student. Het experiment beoogt potentiële studenten te interesseren die niet zo snel voor een reguliere hogeronderwijsopleiding kiezen.

Instellingen dienen voor deelname een aanvraag in bij de NVAO Afdeling Nederland en de inspectie, aan de hand van één voorbeelddossier per gehanteerd onderwijsconcept. De NVAO en de inspectie beoordelen de aanvragen aan de hand van desk research,

op basis van het dossier. Bij twijfel schakelt de NVAO een panel in dat bestaat uit twee deskundigen uit het Nederlandse en Vlaamse hoger onderwijs.

In 2017 beoordeelde de NVAO Afdeling Nederland 13 aanvragen van hogescholen. Negen aanvragen kregen een positief advies, vier een negatief advies. De hogeschool kan bij een afwijzing in een volgende aanvraagronde opnieuw een aanvraag indienen.

De laatste aanvraagronde vindt plaats in 2018. De totale looptijd van het experiment is tot 2022. OCW, de inspectie en de NVAO monitoren vanaf 2018 de implementatie van de onderwijsconcepten in de betrokken opleidingen.

De NVAO Afdeling Nederland heeft in het verslagjaar aandacht geschonken aan de implementatie van het Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland 2016 (**kader 2016**) dat per 1 januari 2017 in werking is getreden, onder meer via informatiebijeenkomsten voor opleidingen, instellingen en evaluatiebureaus. Het nieuwe kader kent een overgangsregeling tot 1 mei 2018.

Daarnaast is de werkwijze voor het behandelen van aanvragen voor bestaande opleidingen **efficiënter ingericht**. Hierdoor kan de behandeling van de aanvragen vlot plaatsvinden en de behandeltermijn worden gerespecteerd.

Tevens is in het afgelopen jaar de opzet voor het **samenstellen van panels** vernieuwd om de kwaliteit van de visitatiepanels verder te versterken. Zo moeten de panelleden ten minste vijf jaar geen directe of indirecte banden hebben gehad met de instelling waaronder de te beoordelen opleiding ressorteert. Verder dienen minimaal twee panelleden te beschikken over onderwijsdeskundigheid, mede omdat het eigenaarschap van docenten in het nieuwe beoordelingskader centraal staat. De toetsdeskundigheid wordt voortaan apart onderbouwd.

In december 2017 bleek uit het **tussenbericht** van de **Inspectie van het Onderwijs** 'De opleidingsaccreditatie in het hoger onderwijs' over het kwaliteitszorgstelsel dat het accreditatiestelsel voor opleidingen in het Nederlandse hoger onderwijs goed functioneert. De kwaliteit van de hogeronderwijsopleidingen is gewaarborgd. De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap stelt in de begeleidende brief 'Tussentijdse bevindingen evaluatie accreditatiestelsel' aan de Tweede Kamer verbeteringen van het stelsel voor die de NVAO Afdeling Nederland onderschrijft en ook zelf in de zomer van 2017 heeft bepleit. Het laten vervallen van het gedifferentieerde oordeel, het bevorderen van de consistentie via de kwaliteit van de panels en het nadrukkelijker borgen van de onafhankelijkheid in het stelsel zijn maatregelen die snel kunnen worden geïmplementeerd en die helpen de kwaliteit van het hoger onderwijs verder te waarborgen.

Het tussenbericht is in 2018 meegenomen in het debat in de Eerste en Tweede Kamer over de Wet accreditatie op maat. De eindrapportage van de Inspectie wordt verwacht in de zomer van 2018.

De accreditierondes voor de PABO's, de tweedegraads lerarenopleidingen en de **universitaire lerarenopleidingen** (ULO) zijn in 2016 afgerond. In 2017 heeft de NVAO Afdeling Nederland samen met de ULO's nagedacht over een gewenste hervorming.

De omvorming van de eenjarige ULO naar een postgraduate lijkt wettelijk niet mogelijk te zijn en andere pistes werden doorgesproken zoals duale of flexibele trajecten et cetera. De totstandkoming van tweejarige universitaire lerarenopleidingen onder de vorm van educatieve masters verliep ook in 2017 succesvol. De TNO-procedures voor de Radboud Universiteit Nijmegen (talen, zaakvakken), Universiteit van Tilburg (talen) en de Universiteit van Amsterdam (talen, zaakvakken) resulteerden in positieve besluiten of besluiten positief onder voorwaarden.

De NVAO kent drie soorten mogelijkheden om een **bezwaar of klacht in te dienen**:

1) *een bezwaar tegen een accreditatiebeslissing van de NVAO in het kader van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Tegen een beslissing op bezwaar van de NVAO staat in Nederland beroep open bij de Afdeling bestuurs-rechtspraak van de Raad van State.*

In 2017 behandelde de NVAO Afdeling Nederland vier bezwaren op een accreditatie-besluit, waarvan twee zaken uit het jaar daarvoor. In één zaak is het bezwaar ongegrond verklaard door de bezwaarschriftencommissie. In twee zaken vinden de beslissing op bezwaar en het daaraan voorafgaande advies van de bezwaarschriftencommissie plaats in 2018. In het vierde dossier heeft de instelling laten weten geen (hoger) beroep in te stellen tegen de NVAO-beslissing op bezwaar, waarmee deze zaak is afgerond. Er vonden in het verslagjaar geen uitspraken plaats van andere Nederlandse rechterlijke instanties.

2) *klachten over het hoger onderwijs en/of een hogeronderwijsinstelling of -opleiding. Nederlandse instellingen zijn zelf verantwoordelijk voor de inrichting van het hoger onderwijs. De NVAO behandelt zelf geen individuele klachten, maar men kan een melding sturen over mogelijke kwaliteitsproblemen in het hoger onderwijs. Een melding wordt opgenomen in het dossier van de opleiding of instelling om zo nodig te behandelen bij een eerstvolgende beoordelingsprocedure. Mogelijke acties zijn afhankelijk van de urgentie, het aantal klachten en de zwaarte van de klacht;*

In 2017 ontving de NVAO Afdeling Nederland 31 individuele klachten over opleidingen in het hoger onderwijs. Een derde van de klachten (11) betrof (individuele) docenten. De andere klachten betroffen de evaluatie van de werkstukken (9); het curriculum (6); informatievoorziening (5); begeleiding studenten (3); instroom (2); titulatuur (1) en overige zaken (4).

3) *klachten over de werkwijze of het gedrag van de NVAO. Deze mogelijkheid is in 2017 toegevoegd, mede in aansluiting op het advies van de ENQA reviewcommissie.*

Eind 2017 ontving de NVAO Afdeling Nederland één individuele klacht over de werkwijze van het visitatiepanel. Deze procedure wordt in 2018 afgerond.

In 2017 heeft de NVAO Afdeling Nederland drie verzoeken behandeld op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (**WOB**), waarvan twee verzoeken uit 2016. Tegen twee besluiten is bezwaar aangetekend. Beide beslissingen op bezwaar vinden plaats in 2018. Tegen het derde besluit is geen bezwaar aangetekend.

Tot slot heeft de NVAO Afdeling Nederland in 2017 werkzaamheden verricht ten behoeve van de nieuwe hbo-titulatuur; het vastleggen van visitatiegroepen; het *up-to-date* houden van het visitatierooster en het trainen van voorzitters, secretarissen en studentpanelleden.



Uitreiking positief besluit ITK aan Anka Mulder, TU Delft door Anne Flierman, september 2017

Resultaten Afdeling Vlaanderen

Allereerste ronde instellingsreviews in Vlaanderen

Na drie decennia van opleidingsvisitatie en -accreditatie bleek de meerwaarde die er nog van uitging voor het stimuleren van de onderwijskwaliteit niet meer in verhouding te staan tot de inspanningen die deze aanpak vergde. In deze context was de NVAO op zoek naar een aanpak waarin instellingen meer autonomie en eigenaarschap voor de kwaliteit van hun opleidingen kregen. Het doel was om, samen met de overheid, instellingen en studenten, een beoordelingsprocedure te ontwikkelen die beter aansloot bij de context van de individuele instelling en tegelijkertijd een duidelijke meerwaarde voor de instelling zou betekenen.

De achttien universiteiten en hogescholen vormden in de periode 2015-2017 het voorwerp van een instellingsreview. Deze eerste ronde instellingsreviews gold als een nulmeting en toetste de kwaliteit van het onderwijsbeleid. Deze toetsing werd vormgegeven aan de hand van vier standaarden. Een door de NVAO samengestelde reviewcommissie keek in essentie naar:

- de visie van de instelling op de kwaliteit van haar onderwijs en het beleid dat daaruit voortvloeit;
- de implementatie en realisatie van dat beleid met aandacht voor het optimaliseren van de opleidingskwaliteit;
- de evaluatie en monitoring van de beleidsuitvoering en de uitkomsten van het beleid;
- het remediërvormogen van de instelling om bij te sturen waar nodig en de realisatie van haar beleidsdoelstellingen te verbeteren.

In al deze onderdelen nam het vormgeven en stimuleren van een kwaliteitscultuur een vooraanstaande positie in.

De instellingsreview hanteerde een door de NVAO ontwikkelde Waarderende Aanpak. Het uitgangspunt hierbij was dat de context van de instelling en het door de instelling gekozen model (voor onderwijsbeleid) het startpunt vormde. Er werd dan ook niet beoordeeld of het gekozen model “goed” was, maar wel of het gekozen model werkte. Op die manier waardeert het stelsel de autonomie van de instellingen, de kwaliteitszorginspanningen van de afgelopen decennia en de verantwoordelijkheid die de instellingen op dit vlak hebben opgenomen.

Uit de resultaten van de opleidingsbeoordelingen uit het verleden was bij de NVAO het vertrouwen gegroeid dat de instellingen de verantwoordelijkheid voor het borgen van de kwaliteit van de opleidingen zelf zouden kunnen opnemen. De NVAO heeft er daarom sterk voor gepleit om de instellingsreviews aan te vullen met een pilot waarin de instellingen zelf instonden voor de regie op de borging van de opleidingskwaliteit. Instellingen die de optionele pilot uitvoerden, in wat dan de ‘uitgebreide instellingsreview’ genoemd werd, kregen een verlenging van de accreditatietermijn voor die opleidingen waarvan de accreditatie zou vervallen tijdens de pilotperiode. De verplichting voor een opleidingsbeoordeling en -accreditatie bleef echter gehandhaafd voor nieuwe opleidingen, als nieuw erkende opleidingen, opleidingen in herstel of gezamenlijke opleidingen die als geaccrediteerd worden geacht op basis van de selectie overeenkomstig de bepalingen van een Europees financieringsprogramma.

De reviewcommissie keek vanuit de door de instelling ontwikkelde visie op de regie naar de verwezenlijkingen van de instelling. Ze ging in het bijzonder na welke mogelijkheden de regie bood en hoe deze mogelijkheden geoptimaliseerd konden worden. Er werd tijdens het bezoek aandacht geschonken aan de betrokkenheid van stakeholders en peers, de resultaten en uitkomsten van de

regiepiloot en de plannen van de instelling betreffende het publiek toegankelijk maken van informatie over de kwaliteit van de opleidingen.

Verantwoording en verbetering zijn twee sleutelbegrippen in NVAO's kwaliteitszorg-procedures. Verantwoording verwijst naar transparante en publieke informatie over de kwaliteit, steeds met respect voor de autonomie van de instelling. Voortdurende ontwikkeling en verbetering van de onderwijskwaliteit wordt bereikt door in te zetten op de instellingseigen regie en een eigen kwaliteitscultuur in elke instelling en aandacht voor overeenstemming met de Standards and Guidelines for Quality Assurance in de European Higher Education Area (ESG).

Overzichtsrapport resultaten instellingsreviews

De NVAO bracht haar bevindingen en aanbevelingen uit de allereerste ronde van instellingsreviews samen in een **overzichtsrapport** dat op 11 september 2017 werd voorgesteld in Brussel tijdens een groots bekendmakingsevent, in aanwezigheid van Vlaams minister van Onderwijs Hilde Crevits.



Bekendmakingsevent resultaten instellingsreviews, september 2017

De 18 hogescholen en universiteiten in Vlaanderen kregen een positieve beoordeling, waarvan vier met voorwaarden. Alle besluiten en onderliggende rapporten zijn gepubliceerd op de website en vrij toegankelijk:

- het *evaluatierapport* is de neerslag van de beoordeling van de kwaliteit van het onderwijsbeleid. Commissies beoordelen niet het bestuurs- of beheersmodel van de instelling an sich, maar wel of het gekozen model werkt. Dit rapport is zodanig geschreven dat het primair gericht is aan de instelling om haar het verhaal over haar onderwijsbeleid terug te geven dat in dialoog met de commissie tot stand is gekomen. Daarmee heeft het rapport als oogmerk meerwaarde voor de

instelling te scheppen in het licht van continue kwaliteitsverbetering. Het evaluatierapport bestaat uit een lineair verslag van het onderzoek waarin de commissie inzichten opbouwt. Tijdens de instellingsreview onderzoekt de commissie verschillende sporen die na weging van het geheel aan bevindingen evolueren tot een eindoordeel;

- het *adviesrapport* betreft een advies over de wijze waarop de instelling instaat voor de kwaliteit van haar opleidingen. Het gaat met name over de regie van de kwaliteitsborging van de opleidingen zoals opgenomen in NVAO's Kwaliteitscode – Vlaanderen 2015-2017. Het advies is erop gericht de regie van de instelling tot een hoger maturiteitsniveau te brengen.

Uit de resultaten van de eerste ronde instellingsreviews blijkt dat hogescholen en universiteiten een sterke visie op onderwijs en de kwaliteit ervan neerzetten en een daarop aansluitend beleid ontwikkelden dat met 2 voeten in de echte wereld staat. Onderwijskwaliteit staat op alle niveaus binnen de instellingen op de agenda. Hogescholen en universiteiten hebben zich duidelijk een kwaliteitscultuur eigen gemaakt. Voortaan worden ze geacht zelf de kwaliteit van hun opleidingen nauwgezet op te kunnen volgen en zich hierover publiek te verantwoorden.

De NVAO wil hierbij de nodige aandacht blijven schenken aan het versterken van de externe onafhankelijke blik en de publieke verantwoording door de instellingen, zoals de door NVAO ingestelde reviewcommissies ook adviseerden.

Naar een nieuw Kwaliteitszorgstelsel 2019-2025

De ervaringen met de instellingsreviews en meer in het algemeen met het Vlaamse kwaliteitszorgstelsel waren het voorwerp van een decretale evaluatie. Daartoe werden een Decretale Evaluatiegroep en een Resonantiegroep in het leven geroepen. De informatie voor deze evaluatie werd verzameld via een 360°-bevraging afgenomen bij alle betrokkenen:

commissieleden, secretarissen, procescoördinatoren en alle interne en externe stakeholders van de betrokken instellingen. Ook de accreditatieprocedures van opleidingen die sinds de zomer van 2014 het visitatieproces doorlopen hebben, werden bevroegd. De verzamelde informatie droeg, samen met aanvullende focusgesprekken met instellingen en commissieleden en NVAO's overzichtsrapportage op basis van de rapporten, bij tot de evaluatie van het gehele kwaliteitszorgstelsel in het najaar van 2017. De NVAO werkte intensief mee aan deze evaluatie.

Op basis van het overzichtsrapport en de decretale evaluatie ontwikkelde de NVAO de aanzet voor een nieuw Kwaliteitszorgstelsel 2019-2025; dat verder werd vormgegeven in de schoot van het Klankbordoverleg, het overlegorgaan tussen de NVAO, de Vlaamse overheid, hogescholen, universiteiten en studenten.

Het nieuwe Kwaliteitszorgstelsel schetst hoe er in de toekomst zal worden toegezien op de kwaliteit van het hoger onderwijs in Vlaanderen. Basis vormt de verantwoording voor de kwaliteit van de opleidingen. Dit kan ofwel via een instellingsreview met borging van de opleidingskwaliteit door de instellingen zelf, ofwel via opleidingsbeoordelingen door een externe partij. Hogescholen en universiteiten zijn vanaf academiejaar 2020-2021 voorwerp van een instellingsreview in een vaste zesjarige cyclus. Niet alle opleidingen van universiteiten en hogescholen zullen vrijgesteld worden van opleidingsbeoordelingen. Zo ondergaan nieuwe opleidingen nog steeds een eerste beoordeling ('toets nieuwe opleiding') en zullen ze nadat de eerste studenten afgestudeerd zijn een beoordeling op opleidingsniveau krijgen (accreditatie), alvorens de borging van de kwaliteit via de instellingsreview kan worden aangetoond. Bij een negatieve instellingsreview is het opnieuw aan de NVAO om via externe commissies de kwaliteit van individuele opleidingen te beoordelen.

Andere instellingen die erkende hogeronderwijsdiploma's uitreiken, zoals business schools, het Instituut voor Tropische Geneeskunde, protestantse faculteiten et cetera vallen niet onder de

instellingsreview. Hun opleidingen worden individueel beoordeeld door een extern kwaliteitszorgorganisatie, waarna al dan niet een accreditatie door de NVAO volgt.

In 2017 kreeg dit nieuwe kwaliteitszorgstelsel al een eerste principiële goedkeuring van de Vlaamse Regering.

Informatieverstrekking en SAMENaries

De NVAO houdt via een maandelijkse nieuwsbrief geïnteresseerden op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen. **SAMENaries** geven de betrokken instellingen de kans om onderling en met de NVAO hun ervaringen met de instellingsreviews en het kwaliteitszorgstelsel in het algemeen te delen.

In 2017 organiseerde de NVAO Afdeling Vlaanderen vier SAMENaries:

- SAMENarie III - 19 januari 2017 (Hof van Liere - Universiteit Antwerpen): voor instellingen cluster 1 instellingsreview;
- SAMENarie IV - 27 maart 2017 (Arteveldehogeschool): voor instellingen cluster 2 instellingsreview;
- SAMENarie - 15 mei 2017 (Vlerick): voor geregistreerde instellingen;
- SAMENarie V - 19 juni 2017 (AP Hogeschool): voor instellingen cluster 3 instellingsreview



Vier SAMENaries in 2017

Overige aanvragen Vlaanderen

In 2017 heeft de NVAO in Vlaanderen 95 **bestaande opleidingen** die niet gevat worden door een instellingsreview tegen het licht gehouden, waarvan 91 academische en vier professionele opleidingen. Waarvan twee besluiten volgen op een herstel (na beperkte geldigheidsduur). Zeven van de 95 opleidingen kregen een accreditatie met beperkte geldigheidsduur.

Het afgelopen jaar werden vier aanvragen voor **nieuwe opleidingen** beoordeeld, waarvan drie het bericht kregen dat ze mogen starten.

De NVAO heeft in 2017 in Vlaanderen tevens aandacht besteed aan de validatie van 71 domeinspecifieke leerresultaten. Er waren geen aanvragen voor wijziging studieomvang.

Andere werkzaamheden Vlaanderen

Het aanbod aan HBO5-opleidingen dat nu nog in de Centra voor Volwassenenonderwijs (CVO) bestaat, krijgt vanaf het academiejaar 2019-2020 een plaats in de Vlaamse hogescholen als graduaatsopleidingen. Om dit goed voor te bereiden moeten de opleidingen met onderwijskwalificatie op niveau 5 zich omvormen en een 'Toets Nieuwe Opleiding' (TNO) doorlopen bij de NVAO. Daartoe ontwikkelde de NVAO Afdeling Vlaanderen in 2017 een '**Toetsingskader TNO HBO5 Omvorming**'. Ten laatste op 1 september 2019 zijn alle bestaande HBO5-opleidingen ofwel omgevormd, ofwel geactualiseerd. Om deze beweging goed te faciliteren organiseerde NVAO twee informatiesessies.

Vanaf academiejaar 2019-2020 kunnen studenten aan de Vlaamse universiteiten bewust kiezen om leraar te worden en zullen educatieve masters worden aangeboden aan de universiteiten. In 2017 organiseerde NVAO een **eerste aQAdemy Educatieve Masters** voor de Vlaamse universiteiten. In Nederland bestaan educatieve masters reeds enkele jaren. Universiteiten hebben er een gelijkaardige ontwikkeling doorgemaakt en hun ervaringen kunnen een meerwaarde zijn voor Vlaamse instellingen. Tijdens de aQAdemy in Antwerpen werd in gesprek gegaan met de Universiteit Utrecht, de Universiteit Leiden en de Vrije Universiteit Amsterdam die elk op hun eigen manier aan de slag zijn gegaan met educatieve masters.

De NVAO Afdeling Vlaanderen heeft in 2017 de werkzaamheden opgestart om samen met de Vlaamse overheid een **nieuw Hogeronderwijsregister** te ontwikkelen. Het vernieuwde platform moet klaar zijn eind 2018. Doorzoekbaarheid, gebruiksgemak en efficiëntie staan voorop. Instellingsgegevens, opleidingsaanbod en accreditatiebesluiten worden rechtstreeks uit de Databank Hoger Onderwijs ingeladen. Door die automatisatie verhoogt eveneens de accuraatheid van gegevens.

De NVAO Afdeling Vlaanderen heeft in het verslagjaar de positie van Vlaanderen en de ervaringen met de instellingsreviews **internationaal uitgedragen** op onder meer het ECA-seminar in Lissabon (januari 2017); het EURASHE-seminar in Brussel (februari 2017) en op uitnodiging van de Swiss Accreditation Council (december 2017).

De NVAO kent drie soorten mogelijkheden om een **bezwaar of klacht in te dienen**:

1) *in Vlaanderen staat tegen een ontwerpbesluit van de NVAO de mogelijkheid tot bezwaar open. De wijze waarop bezwaar kan worden aangetekend, staat beschreven in de beoordelingskaders en in het reglement bestuursbeginselen. Bezwaren worden behandeld door het Adviescollege voor bezwaren hoger onderwijs Vlaamse Gemeenschap.*

In 2017 zijn twee bezwaren op een besluit van een instellingsreview en één bezwaar op een besluit van een toets nieuwe opleiding door het Adviescollege voor bezwaren hoger onderwijs Vlaamse Gemeenschap behandeld, die daarop een advies heeft bezorgd aan het NVAO-bestuur. Alle bezwaren werden ongegrond verklaard.

2) *klachten over het hoger onderwijs en/of een hogeronderwijsinstelling of -opleiding. Vlaamse instellingen zijn zelf verantwoordelijk voor de inrichting van het hoger onderwijs. De NVAO behandelt zelf geen individuele klachten, maar men kan een melding sturen over mogelijke kwaliteitsproblemen in het hoger onderwijs. Een melding wordt opgenomen in het dossier van de opleiding of instelling om zo nodig te behandelen bij een eerstvolgende beoordelingsprocedure. Mogelijke acties zijn afhankelijk van de urgentie, het aantal klachten en de zwaarte van de klacht; In 2017 ontving de NVAO Afdeling Vlaanderen vier individuele klachten over (de kwaliteit van) opleidingen in het hoger onderwijs.*

3) *klachten over de werkwijze of het gedrag van de NVAO. Deze mogelijkheid is in 2017 toegevoegd, mede in aansluiting op het advies van de ENQA reviewcommissie.*

De NVAO Afdeling Vlaanderen ontving geen individuele klachten over haar werkwijze.

Internationale aspecten

De NVAO is binationaal en werkt internationaal samen. Zij vervult haar taken in de context van het Europese Bolognaproces. Internationale samenwerking biedt de NVAO de mogelijkheid om kennis en *best practices* uit te wisselen, van elkaars ervaringen te leren en relaties met internationale experts op te bouwen.

De NVAO maakt deel uit van **drie internationale netwerken** van kwaliteitszorg-organisaties in het hoger onderwijs: 1) de European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA); 2) het European Consortium for Accreditation in Higher Education (ECA); en 3) het International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education (INQAAHE). De NVAO verzorgt het secretariaat van ECA. NVAO-bestuurders en medewerkers hebben zitting in het bestuur en werkgroepen van ECA en ENQA.

De NVAO wil een pionier zijn op het gebied van internationalisering en loopt voorop bij onder meer de kwaliteitszorg van *joint programmes*, de wederzijdse erkenning van opleidingen en diploma's en de verspreiding van goede praktijken. Ook in de eigen regio blijft de organisatie voortdurend inspelen op nieuwe ontwikkelingen en vragen vanuit het onderwijsveld. Die vooruitstrevende positie blijft niet onopgemerkt voor andere landen en regio's. In dat kader heeft het Luxemburgse ministerie van Hoger Onderwijs en Onderzoek midden 2017 de NVAO gevraagd om haar expertise toe te passen bij de beoordeling van een instelling en een opleiding van die instelling. Het ging om een nieuwe private onderwijsaanbieder waarvan de kwaliteit wordt getoetst.

Het Groothertogdom Luxemburg heeft zelf geen accreditatieorganisatie, maar doet bij beoordelingen van haar hoger onderwijs beroep op buitenlandse organisaties. De samenwerking met de NVAO past goed in het bredere kader van samenwerking in de Benelux. Het beoordelingskader bevatte zowel de Luxemburgse wettelijke criteria als de Vlaamse criteria voor nieuwe opleidingen. De beoordeling door het NVAO panel van internationale deskundigen mondde uit in een advies aan de Luxemburgse minister. Het voorwaardelijke accreditatiebesluit zelf werd door Luxemburg genomen.

In 2017 werd groen licht gegeven aan het Europacollege om de gezamenlijke opleiding van twee jaar 'Master of Arts in Transatlantic Affairs' te organiseren in samenwerking met de Fletcher School of Law and Diplomacy, Tufts University (VS). Hiermee keurde de NVAO voor het eerst een gezamenlijk diploma tussen een Vlaamse en Amerikaanse instelling goed.

In 2017 heeft de NVAO een **samenwerkingsovereenkomst** gesloten met het International Centre of Excellence in Tourism and Hospitality Education (THE-ICE). Nederlandse opleidingen op gebied van *hotelmanagement* en *toerisme* kunnen hierdoor gebruikmaken van één procedure waarmee zowel de NVAO- als de THE-ICE-accreditatie kan worden behaald en de administratieve lasten worden verminderd. In totaal zijn nu zes internationale samenwerkingsovereenkomsten getekend.

Voor Nederlandse en Vlaamse **basisartsen** die een carrière of vervolgopleiding in de Verenigde Staten ambiëren, is het van belang dat zij de NVAO erkennen als accreditatieorganisatie. Dit is een vereiste vanaf 2023. De ECFMG (Educational Commission for Foreign Medical Graduates) en WFME (World Federation for Medical Education) hebben samen een erkenningsprocedure uitgewerkt. Medio 2017 heeft de NVAO op verzoek van de medische faculteiten in Nederland en Vlaanderen een aanvraag ingediend bij de WFME.

Een team van drie internationale deskundigen heeft in oktober 2017 als waarnemer de visitatie geneeskunde van de Erasmus Universiteit Rotterdam bijgewoond alsook een NVAO-bestuursvergadering. Het WFME-besluit over de erkenning volgt in 2018.

De NVAO is *associate partner* in het Europese OP4RE-project en betrokken bij het TeSLA Project, projecten op het gebied van *online proctoring/remot examination*. Het afgelopen jaar merkte de NVAO een toegenomen vraag op naar de mogelijkheden tot accreditatie van online en digitaal onderwijs, variërend van een MOOC of korte cursus tot een volledige masteropleiding.

De NVAO is van mening dat het vraagstuk rondom accreditatie van online en digitaal onderwijs ook in Europees verband dient te worden opgepakt. De NVAO neemt daartoe deel aan de **ENQA Working Group on E-learning** om handvatten te creëren voor zowel hoger onderwijsinstellingen als de accreditatie-organisaties aan de hand van de ESG.

In Nederland en Vlaanderen is in overleg met de ministeries van Onderwijs, hogescholen en universiteiten een verkenning uitgevoerd naar de behoeften en mogelijkheden van online onderwijs. De NVAO heeft een *pool of experts* opgericht, bestaande uit potentiële commissie- en panelleden met ervaring met het beoordelen van online, afstands- en digitaal onderwijs, die kunnen worden ingezet tijdens accreditatieprocedures van opleidingen met een online component.

Begin 2017 had NVAO zitting in het panel voor de **ENQA review** van het Centre for Quality Assessment in Higher Education (SKVC), de accreditatieorganisatie in Vilnius, Litouwen.

De NVAO ontving in 2017 **buitenlandse delegaties** uit Luxemburg (Ministerie van Onderwijs); Duitsland (German Academic Exchange Service en een delegatie van Duitse universiteiten); Verenigd Koninkrijk (QAA); Japan (NIAD-QE); World Bank Team Visit, China (afvaardiging Chinese Ambassade) en de Duitstalige Gemeenschap van België.

In februari bracht de NVAO een **werkbezoek** aan NOKUT in Noorwegen en vond overleg plaats met de Ministry of Education and Research, Norwegian Business School, Oslo en Akershus University College of Applied Sciences. In december werd eveneens een werkbezoek gebracht aan de Zwitserse accreditatieorganisatie AAQ.

Zelf organiseerde de NVAO in het verslagjaar een **internationale workshop** in Vlaanderen over hoe internationalisering kan bijdragen aan het vergroten van de kwaliteit van het onderwijs. Met deze workshop werd een aanzet gegeven tot een verdere uitwisseling over de inbedding van internationalisering in de interne kwaliteitszorg van de instelling tussen zowel onderwijs- als internationaliseringsverantwoordelijken. Op het einde van de namiddag hebben deelnemers ervaringen kunnen delen en ook inzicht gekregen in hoe andere instellingen hiermee omgaan. Niet alleen vanuit een internationaliseringscontext, maar ook vanuit een onderwijs- en kwaliteitszorgperspectief in hogescholen en universiteiten. De workshop werd georganiseerd met ondersteuning van de Flanders Knowledge Area (FKA).

Samenwerking met stakeholders

De NVAO overlegt periodiek met de Vlaamse en Nederlandse ministers van Onderwijs. Tweemaal per jaar participeert het Dagelijks Bestuur van de NVAO in het overleg tussen beide ministers (Comité van Ministers). Met de Nederlandse en Vlaamse departementen van Onderwijs vindt tevens ambtelijk overleg plaats.

De NVAO Afdeling Vlaanderen organiseert in het Klankbordoverleg met het Departement Onderwijs en Vorming; het Kabinet van de Vlaamse minister van Onderwijs; de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR); de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) en de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS) regelmatig overleg over de ontwikkeling van het Vlaamse kwaliteitszorgstelsel en andere thema's.

De Afdeling Vlaanderen is waarnemer in de Stuurgroep *learning outcomes* van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR). Met het Vlaamse evaluatieorgaan VLUHR-KZ bespreekt de Afdeling Vlaanderen periodiek de uitvoering van de visitatietrajecten. De Afdeling Vlaanderen werkt tevens samen met de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR); de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA); NARIC Vlaanderen; het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS) en de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR).

In Nederland houdt de NVAO Afdeling Nederland op diverse niveaus contact met de Nederlandse koepelorganisaties Vereniging van Universiteiten (VSNU); de Vereniging Hogescholen (VH); de Nederlandse Raad voor Training en Opleiding (NRTO); de Inspectie van het Onderwijs; de Onderwijsraad; de Nederlandse organisatie voor internationale samenwerking in het hoger onderwijs (Nuffic); het Informatiecentrum Diplomawaardering (IDW); het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO) en de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb).

Voor periodiek overleg met de diverse stakeholders heeft de Afdeling Nederland een stakeholdersoverleg ingesteld. De Afdeling Nederland zit regelmatig samen met de Inspectie van het Onderwijs en de evaluatieorganisaties AeQui; Certiked; Hobéon Certificering bv; MusiQuE Quality Enhancement; Netherlands Quality Agency (NQA) en Quality Assurance Netherlands Universities (QANU) om de uitvoering van het stelsel en de visitatietrajecten te bespreken. Op verzoek van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap overlegt de Afdeling Nederland met CDHO en de Inspectie over de mogelijkheden om de verschillende werkzaamheden op elkaar af te stemmen.

Bestuur NVAO

Algemeen Bestuur

De Nederlandse en Vlaamse leden van het Algemeen Bestuur van de NVAO zijn deskundig op het gebied van het hoger onderwijs, de beroepspraktijk van het hoger onderwijs, het wetenschappelijk onderzoek of op het gebied van kwaliteitszorg. Het Algemeen Bestuur van de NVAO bestaat uit maximaal vijftien leden en wordt voor een periode van vier jaar benoemd door het Comité van Ministers (de Nederlandse en Vlaamse ministers bevoegd voor hoger onderwijs).

De Nederlandse en Vlaamse ministers bevoegd voor hoger onderwijs (Comité van Ministers) hebben per 1 mei 2017 acht personen (her)benoemd tot lid van het Algemeen Bestuur van de NVAO. NVAO-voorzitter Anne Flierman werd per 1 mei 2017 door het Comité van Ministers opnieuw voor vier jaar in zijn mandaat bevestigd.

Mevrouw Claire Tillekaerts en de heren Bruno Bruins, Koen Geven en Ruddy Doom zijn per 1 januari 2017 afgetreden als lid van het Algemeen Bestuur van de NVAO. De NVAO bedankt hen voor de getoonde inzet in de afgelopen jaren. De Adviesraad is per 1 januari 2017 opgeheven in het kader van de implementatie van de nieuwe organisatiestructuur. Het Algemeen Bestuur van de NVAO kwam in 2017 tienmaal bijeen.



(v.l.n.r.) Paul Zevenbergen, Jet Rip, Mia De Schamphelaere, Paul van Roon, Luut Kroes (directeur Nederland), Truus Omta, Anne Flierman, Ludo Beheydt, Jasper Tuijtel, Bart Maes, Marc Luwel, Axel Aerden (directeur Vlaanderen) en Ann Verreth. Zittend Simone Buitendijk (l.) en Lieteke van Vucht Tijssen. Rudi D'Hauwers kon niet aanwezig zijn.

Samenstelling Algemeen Bestuur NVAO (per 31 december 2017)

dr. A.H. (Anne) Flierman (voorzitter, Nederland)
lic. A. (Ann) Verreth (vicevoorzitter, Vlaanderen)
em. prof. dr. L. (Ludo) Beheydt (Vlaanderen)
professor S.E. (Simone) Buitendijk, MD, MPH, PhD (Nederland)
R. (Rudi) D'Hauwers (Vlaanderen)
lic. M. (Mia) De Schamphelaere (Vlaanderen)
dr. M.J.J. (Marc) Luwel (Vlaanderen)
lic. B. (Bart) Maes (Vlaanderen)
T. (Truus) Omta (Nederland)
J.A. (Jet) Rip PhD-candidate (Nederland)
drs. P.M. (Paul) van Roon (Nederland)
drs. Jasper Tuijtel (Nederland)
dr. Lieteke van Vucht Tijssen (Nederland)
drs. R.P. (Paul) Zevenbergen (Nederland)

Het Algemeen Bestuur van de NVAO kwam in 2017 tienmaal bijeen. Het Dagelijks Bestuur vergaderde wekelijks. Het Dagelijks Bestuur organiseerde in het verslagjaar tevens bijeenkomsten over strategische beleidsonderwerpen met de leden van het Algemeen Bestuur en het Management Team.

Dagelijks Bestuur

De voorzitter en maximaal vier andere leden van het Algemeen Bestuur vormen het Dagelijks Bestuur van de NVAO. Het Dagelijks Bestuur - en voor Nederland tevens het Management Team - is door het Algemeen Bestuur gemandateerd om te beslissen op concrete aanvragen.

Samenstelling Dagelijks Bestuur NVAO (per 31 december 2017)

dr. A.H. (Anne) Flierman (voorzitter)
lic. A. (Ann) Verreth (vicevoorzitter)
dr. M.J.J. (Marc) Luwel
drs. R.P. (Paul) Zevenbergen

Bureau NVAO

Management Team

Begin 2017 trad in het kader van de vernieuwde organisatiestructuur van de NVAO een nieuw Management Team aan. Hierin namen zitting Axel Aerden (directeur Afdeling Vlaanderen); René Hageman (afdelingshoofd Nederland) en Ursula Tielak (controller). Op 1 juni 2017 trad Luut Kroes als directeur Afdeling Nederland toe tot het Management Team. Hij is tevens voorzitter.

Samenstelling Management Team (per 31 december 2017)

mr. Luut Kroes (voorzitter, directeur afdeling Nederland)

lic. Axel Aerden (directeur afdeling Vlaanderen)

drs. René Hageman (afdelingshoofd Nederland)

drs. Ursula Tielak (controller)

Rudy Derdelinckx nam in maart 2017 afscheid van de NVAO om zich verder te richten op zijn werkzaamheden voor de Universiteit Antwerpen. Hij was als directeur aan de organisatie verbonden sinds het Koninkrijk der Nederlanden en de Vlaamse Gemeenschap van België in 2003 een Verdrag sloten om te komen tot de oprichting van een gezamenlijk accreditatieorgaan.

Rudy Derdelinckx was nauw betrokken bij de implementatie van de Vlaamse en Nederlandse accreditatiestelsels en de daaruit voortvloeiende procedures en werkzaamheden, waaronder het behandelen van duizenden Nederlandse en Vlaamse aanvragen. Als secretaris heeft hij het Bestuur en de Adviesraad van de NVAO gedurende deze jaren altijd van harte ondersteund.

Interne kwaliteitszorg

Op het gebied van interne kwaliteitszorg is in 2017 aandacht besteed aan het evalueren van de primaire werkprocessen rond de verschillende procedures na het afronden van iedere aanvraag. De verbeterpunten uit de evaluaties worden periodiek met de medewerkers besproken en halfjaarlijks in een verbeteragenda opgenomen, die door het Management Team wordt opgevolgd.

Ondernemingsraad

Begin 2017 werd een Ondernemingsraad (OR) opgericht, die in de plaats kwam van de Personeelsvereniging (PV). Een organisatie die minstens 50 medewerkers telt, is wettelijk verplicht een OR in te stellen. De OR kent een zittingstermijn van drie jaar. Een voorbereidingsgroep hield zich bezig met de oprichtingswerkzaamheden. Aan kandidaat-leden is de mogelijkheid geboden om zich te melden.

In totaal boden vijf kandidaten zich aan voor vijf beschikbare plaatsen. Verkiezingen waren daarom onnodig. De OR bestaat uit medewerkers van de NVAO, de CDHO en de CMMBO. Van de laatste twee organisaties wisselen de leden jaarlijks af, een regeling die is overgenomen uit de tijd van de PV. De leden van de OR namen deel aan een vorming voor nieuwe OR-leden van het bureau AdviceSelect, waarbij tevens een gesprek met de directie plaatsvond.

In de organisatie vinden diverse vernieuwingen plaats. Naast de doorgevoerde nieuwe organisatiestructuur wordt gewerkt aan het invoeren van een functiegebouw en een nieuwe gesprekkencyclus voor de functionerings- en evaluatiegesprekken. Beide maken deel uit van het vernieuwde personeelsbeleid dat in de organisatie wordt vormgegeven. De OR denkt op een constructieve manier mee over de verdere uitbouw van de organisatiestructuur en het

personeelsbeleid en is vragende partij om in een vroeg stadium betrokken te blijven bij de beleidsontwikkeling. Zijn formele advies- en instemmingsrol wordt daardoor herleid tot een bevestiging van hetgeen werkgever en OR samen hebben vastgelegd tijdens een intensief voorbereidingstraject.

De OR overlegt maandelijks met de werkgever. Van de voorbereidende overleggen en het overleg tussen werkgever en OR wordt een verslag gemaakt dat via het intranet wordt gedeeld met alle medewerkers. In augustus en september 2017 heeft de OR gesprekken met de medewerkers georganiseerd om reacties te verzamelen over de nota 'Aanzet personeelsbeleid NVAO' als input voor de reactie van de OR op de plannen van de werkgever.

De OR is tevreden over de rol die hij kan vervullen in de organisatie en de wijze waarop hij in overleg kan treden met de werkgever. Hij hoopt ook in het komende jaar een belangrijke bijdrage te kunnen leveren aan de totstandkoming van het nieuwe functiegebouw, het personeelsbeleid, een medewerkerstevredenheidsonderzoek, de evaluatie van de nieuwe organisatiestructuur en de ontwikkelingen op het gebied van de huisvesting per 2020, wanneer de huurovereenkomst van het huidige pand afloopt.

Vertrouwenspersonen

De NVAO kent een vertrouwenspersoon ongewenste omgangsvormen en sinds 2017 een vertrouwenspersoon integriteit. Intern zijn deze twee rollen belegd bij één medewerker. Daarnaast is er een externe vertrouwenspersoon ongewenste omgangsvormen die werkzaam is bij het bureau Bezemer & Kuiper te Rotterdam.

De interne vertrouwenspersoon voerde in 2017 op verzoek van NVAO-medewerkers in totaal acht gesprekken; twee over ongewenste omgangsvormen, vijf over integriteit en één over een ander onderwerp (loopbaanontwikkeling). De externe vertrouwenspersoon voerde in 2017 geen gesprekken met NVAO medewerkers.

Na beide gesprekken over ongewenste omgangsvormen is met de medewerker afgesproken dat de vertrouwenspersoon geen verdere stappen onderneemt, maar de gebeurtenissen anoniem meldt in de jaarrapportage van de vertrouwenspersoon.

De gesprekken over integriteit betroffen gesignaleerde, vermeende belangen-verstrengeling (twee gesprekken); de uitvoering van een functioneringsbeoordeling (twee gesprekken) en de wijze van omgaan met vertrouwelijke documenten (één gesprek).

Eén gesprek viel in een ander kader (loopbaanontwikkeling).

De gesprekken over vermeende belangenverstrengeling boden de melders voldoende aanknopingspunten om zelf verder te handelen. De vertrouwenspersoon heeft in afstemming met de melders geen stappen naar de organisatie ondernomen.

De gesprekken over de uitvoering van een functioneringsbeoordeling hebben op verzoek van de melder geleid tot het opnemen van de rol van waarnemer; de vertrouwenspersoon woonde twee beoordelingsgesprekken bij en was een klankbord voor de melder voorafgaand en na afloop van het gesprek. Eén gesprek werd op verzoek van een collega gevoerd over loopbaanontwikkeling. Deze collega had hierover al een gesprek met zijn/haar leidinggevende gevoerd, maar wilde hierover nog eens met een derde spreken.

Communicatie

Naar aanleiding van de strategie 2017-2020 is in het verslagjaar een **communicatieplan 2017-2020** vastgesteld. Op corporate niveau werden de strategische doelstellingen van de organisatie

vertaald in vijf strategische communicatiedoelstellingen en de daaruit voortvloeiende operationele doelen. In het afgelopen jaar werden een *newsroom* en tools ontwikkeld om een consistente en coherente informatieverstrekking te stimuleren. Ook is de nieuwsbriefmodule vervangen en is geëxperimenteerd met een online opzet van het jaarverslag.

In januari en juli 2017 publiceerden de Afdelingen Nederland en Vlaanderen een **(half)jaarbericht** over de voortgang van de aanvragen op instellings- en opleidingsniveau (instellingstoets/-review, bestaande en nieuwe opleidingen).

Wat betreft de overige **berichtgeving** is in het verslagjaar aandacht besteed aan de afgeronde besluitvorming; de externe review van de NVAO; de maandelijkse voortgang van de nieuwe Nederlandse hbo-titulatuur; de presentatie van de evaluatieresultaten van de Vlaamse instellingsreviews en de start van de tweede ronde van de Nederlandse instellingstoets kwaliteitszorg. Zo kon NVAO-voorzitter Anne Flierman in september 2017 aan Anka Mulder, Vice President Education and Operations Technische Universiteit Delft, het eerste positieve besluit voor de instellingstoets overhandigen.

In februari 2017 organiseerde de NVAO onder het thema 'Kwaliteit in de praktijk - Katalysator voor kwaliteitscultuur' haar **tweejaarlijks congres** in Rotterdam onder leiding van dagvoorzitter en NVAO-vicevoorzitter Ann Verreth. NVAO-voorzitter Anne Flierman ging in zijn welkomstwoord in op de actiepunten die de NVAO heeft vastgelegd in haar nieuwe strategische visie voor de jaren 2017-2020. De *keynote* werd verzorgd door prof. Jeroen Huisman (Centre for Higher Education Governance Ghent - CHEGG). Hij belichtte de factoren die van invloed zijn op de kwaliteitscultuur in het hoger onderwijs. Er werden drie breakouts en een informatiemarkt. Het congres werd afgesloten met een *Forum-discussie HO2020* onder leiding van PG Kroeger (oud-hoofdredacteur ScienceGuide) over de politieke plannen voor (de kwaliteit van) het Nederlandse hoger onderwijs in de periode 2017-2020 met Jan Anthonie Bruijn (VVD); Roel Kuiper (CU); Frits Lintmeijer (GroenLinks); Paul van Meenen (D66) en Marinka Mulder (PvdA).

Het tweejaarlijks congres was het laatste in de reeks. De NVAO wil de kennisuitwisseling over actuele thema's tussen Nederland en Vlaanderen bevorderen via *peer-learning events*, de **aQAdemy**. De eerste aQAdemy vond plaats in december 2017 in Vlaanderen over educatieve masters. De tweede aQAdemy over docentkwaliteit wordt begin 2018 in Nederland georganiseerd.

In maart 2017 organiseerden de NVAO Afdeling Nederland en de Vereniging Hogescholen samen met 10 Voor de Leraar, de VO- en de MBO-Raad in Utrecht een **2de graads Meetup** over de tweedegraads lerarenopleiding en de uitkomsten van de analyse van de NVAO over deze opleidingen.

In juli 2017 organiseerde de NVAO in Den Haag haar jaarlijkse **Meet & Greet** voor genodigden en relaties.

In het themanummer van **TH&MA 2017 - 4 Kwaliteit - van wie, voor wie?** ging NVAO-voorzitter Anne Flierman in oktober 2017 in op de tweede ronde van de instellingstoets kwaliteitszorg en liet hij zien op welke wijze Nederland op het gebied van kwaliteitszorg en governance in het Nederlandse hoger onderwijs 'wel degelijk nieuwe stappen kan zetten'.

In oktober 2017 organiseerde de NVAO Afdeling Nederland in samenwerking met *ScienceGuide* mede naar aanleiding van de *online* briefwisseling tussen Jet de Ranitz (Hogeschool Inholland) en Kees Boele (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen) een **rondetafelgesprek** over de instellingstoets kwaliteitszorg. Naast Jet de Ranitz en Kees Boele waren aanwezig Ron Bormans (Hogeschool

Rotterdam), Henk Pijlman (Hanzehogeschool Groningen), Bert Verveld (Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten) en NVAO-voorzitter Anne Flierman.

In oktober/november van 2017 organiseerde de NVAO Afdeling Nederland **informatiemiddagen** in Zwolle, Utrecht en Eindhoven, in samenwerking met de evaluatieorganisaties AeQui, Certiked, Hobéon, NQA en QANU. In totaal waren 293 medewerkers van hogescholen en universiteiten aanwezig.

Automatisering

Op het gebied van automatisering zijn in 2017, naast het normale IT-beheer, de interne databank en workflowsystemen aan het nieuwe Nederlandse beoordelingskader aangepast. Veel aandacht is besteed aan het vereenvoudigen van de Nederlandse besluiten waardoor de interne procedure sneller kan verlopen. De verschillende ICT-activiteiten zijn ondergebracht in fiches. In de tweede helft van 2017 is een jaarplan ICT ontwikkeld.

De Afdeling Vlaanderen ontwikkelt in samenwerking met het Vlaams Departement van Onderwijs en Vorming een nieuwe Hogeronderwijsregister dat automatisch de datagegevens zal uitwisselen met de interne systemen van de NVAO. De Afdeling Nederland is in het verslagjaar gestart met besprekingen met de Inspectie van het Onderwijs en het Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO) om tot meer automatische uitwisseling van datagegevens te komen.

HR

Eind 2017 waren bij de NVAO **50 personen werkzaam** (49,5 fte; 2016: 46,3) (zie tabel 6). In de eerste helft van het jaar zijn twee directeuren voor de Afdelingen Nederland en Vlaanderen aangetrokken. Voor de directeur Afdeling Vlaanderen ging de voorkeur uit naar een interne kandidaat.

Voor de Afdeling Nederland zijn het afgelopen jaar vijf tijdelijke junior- en senior-beleidsmedewerkers geworven als opvolging van vertrekkende medewerkers en om in de komende periode goed in te kunnen spelen op een piek in de werkbelasting. In het laatste kwartaal van 2017 is na de pensionering van de eigen jurist op interim basis een jurist aangetrokken en is tevens een vacature uitgezet voor een nieuwe jurist-beleidsmedewerker. In het verslagjaar zijn nieuwe studentpanelleden geworven.

In de tweede helft van 2017 is op interim basis een HRM-adviseur aangetrokken voor vervanging tijdens zwangerschapsverlof. Het afgelopen jaar heeft de organisatie opnieuw gebruik gemaakt van een kleine groep vaste inhuur- en oproepkrachten als achtervang voor de bedrijfsvoering, de catering/logistiek en IT. Om alle aanvragen en overige projecten rond de Vlaamse en Nederlandse stelsels te kunnen behandelen, is de werkdruk met een kleine formatie hoog. Dit verandert naar verwachting niet, mede gelet op het takenpakket en de taakstelling.

Tabel 6: NVAO fte's per functie, per 31 december (excl. inhuur)

	2016	2017
Beleidsmedewerkers	16,9	21,7
Internationalisering	3,2	2,0
Ondersteuning en Bedrijfsvoering	15,3	15,8
Staf	2,9	2,1
Management en Directeur	4,0	4,1
Bestuur	4,0	3,8
Totaal aantal mensen in FTE	46,3	49,5

CDHO – CMMBO

In het gebouw van de NVAO in Den Haag zijn tevens gevestigd de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO) en de Commissie Macrodoelmatigheid MBO (CMMBO). De commissies opereren onafhankelijk. De medewerkers van deze commissies evenals de logistieke en facilitaire voorzieningen zijn ondergebracht bij de NVAO. Eind 2017/begin 2018 is voor de CMMBO een adjunct-secretaris/adviseur geworven (zie tabel 7).

Tabel 7: CDHO en CMMBO fte's per functie, per 31 december

	2016	2017
CDHO	3,7	4,4
CMMBO	2,4	2,3
Totaal aantal mensen in FTE	6,2	6,8

Financiën

De NVAO heeft over het jaar 2017 een positief resultaat behaald van € 867.000 (2016: positief resultaat € 730.000). Het positief resultaat wordt zowel aan Nederland toegerekend voor € 719.000 en aan Vlaanderen voor € 148.000. Het is in belangrijke mate te verklaren door niet structurele meevallers en de deels vertraagde invulling van het door OCW tijdelijke toegekende extra budget voor de jaren 2017 tot en met 2019. Zo zijn de inkomsten uit toetsing en accreditatie verantwoord van aanvragen die in voorgaande jaren nog onderhanden waren en in 2017 zijn afgerond. Deze methodiek wordt al jaren door de NVAO gehanteerd en is in de voorgaande jaarverslagen ook meegenomen. De vacature voor de directeur NL werd pas per 1 juni ingevuld. Er zijn twee medewerkers vertrokken waar de vervulling van de aldus ontstane vacatures eerst aan het eind van jaar volledig is afgerond.

Daarnaast werd met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) afgesproken dat vanwege de taakstellingen, die zijn opgelegd aan zelfstandige bestuursorganen, de 5%-regel voor de maximale hoogte van de onbestemde reserve van de NVAO niet wordt toegepast voor de jaren 2014 tot en met 2020. Deze periode wordt gezien als één periode waarbij overschotten en tekorten met elkaar worden verrekend. Deze komen dus tot en met 2020 ten bate/laste van de NVAO-reserves.

Er zijn in 2017 meer Nederlandse aanvragen voor accreditatie en de toets nieuwe opleiding ingediend dan gepland. Langs Vlaamse zijde zijn dit minder dan initieel voorzien, onder meer omdat er geen HBO5-omvormingen werden ingediend. De vrijgekomen tijd van de medewerkers werd gebruikt voor het afronden van de pilot Instellingsreview en de voorbereiding van de nieuwe regelgeving voor de structurele invoering van Instellingsreviews in het Vlaams hoger onderwijs.

Na verwerking van het resultaat komt het vermogen van de NVAO uit op € 3.607.000 (2016: € 2.740.000). De solvabiliteit komt daarmee op 58,2 procent (2016: 48,1 procent).

Voor het jaar 2018 worden er mutaties verwacht ten aanzien van de Nederlandse subsidie als gevolg van lopend overleg met OCW over de afstemming van de taken en de daarvoor benodigde middelen van de NVAO in de periode tot en met 2020. De ontwikkeling van de omzet en de rendabiliteit zullen vooral afhankelijk zijn van het feitelijk aantal uitgevoerde toetsen en accreditaties. Voor 2018 wordt in de begroting een negatief resultaat verwacht. Langs Nederlandse zijde wordt de nieuwe ronde instellingstoetsen opgestart met zes instellingstoetsen in 2018 en wordt het nieuwe Nederlandse accreditatiestelsel uitgevoerd. Verder zal het aantal accreditatie-aanvragen in 2018 beduidend hoger liggen dan in 2017. Dit is het gevolg van het zogeheten visitatierooster, waarin de inleverdata van aanvragen meerjarig is vastgelegd om de in 2014 ingevoerde clusterwijze beoordeling van opleidingen mogelijk te maken.

Langs Vlaamse zijde zal in 2018 het nieuw Vlaams kwaliteitszorgstelsel verder worden voorbereid. Ook worden aanvragen voor educatieve master- en aggregaatsopleidingen en omvormingsdossiers HBO5 bij de NVAO ingediend. De middelen zijn voor deze activiteiten in de begroting 2018 opgenomen. Daarnaast worden ontwikkelingen gepland in de organisatie, mede in het licht van de taakstelling die in Nederland in de periode 2016-2018 is voorzien. Een samenvatting van de gewijzigde begroting 2018 is aan het einde van deze paragraaf opgenomen.

Het goede financiële resultaat in 2017 ten spijt, voorziet de NVAO een veel minder gunstig meerjarig perspectief vanaf 2020. Een aantal incidentele factoren heeft een gunstig effect op 2017 gehad, vooral de bezuinigingstaakstelling aan Nederlandse zijde stelt de NVAO meerjarig voor een

stevige uitdaging en daardoor zijn de komende jaren tekorten te voorzien. Zo loopt de tijdelijke extra financiering door OCW van een aantal fte's per 1-1-2020 af en wordt de enorme piek in het aantal accreditatieaanvragen vanaf 2020 omgezet in een sterk afnemend aantal aanvragen, waardoor ook de baten flink zullen afnemen.

Marktrisico of prijsrisico

De NVAO heeft geen financiële instrumenten waarover een bijzonder marktrisico of prijsrisico wordt gelopen.

Kredietrisico

De afnemers van de NVAO zijn voornamelijk onderwijsinstellingen in het hoger en wetenschappelijk onderwijs. De NVAO schat de kans laag in dat haar afnemers niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Daarbij dienen aanvragen betaald te worden, voorafgaand aan de behandeling ervan. Om die reden heeft de NVAO geen maatregelen genomen om dit risico te verlagen.

Liquiditeitsrisico

Onder normale omstandigheden verwacht de NVAO in 2018 geen bijzonderheden rond de liquiditeitspositie. Voor alle wettelijk taken geldt dat de instellingen de tarieven betalen voorafgaand of in de aanvangsfase van een beoordeling.

Kasstroomrisico

De NVAO beschikt niet over financiële instrumenten waarover onzekerheid bestaat over toekomstige kasstromen.

Gewijzigde Begroting 2018

In onderstaande tabel is de gewijzigde begroting 2018 opgenomen. De realisatie 2017 is hierbij toegevoegd.

GEWIJZIGDE BEGROTING 2018							
	Gewijzigde Begroting 2018	Nederland Totaal	Vlaanderen Totaal	Gewijzigde Begroting 2017	Realisatie 2017	Realisatie 2016	Vershil 2018 - 2017
	k€	k€	k€	k€	k€	k€	k€
Bedrijfsopbrengsten							
Netto subsidies/dotaties	5.290	3.036	2.254	5.312	5.597	5.488	(22)
Inkomsten uit toetsing en accreditatie	3.172	2.476	696	2.065	2.435	2.189	1.107
Inkomsten uit extra wettelijke taken	281	-	281	257	265	419	24
Inkomsten hosting	211	127	84	215	214	205	(4)
Overige inkomsten	6	4	2	8	22	25	(2)
	8.960	5.642	3.317	7.857	8.533	8.326	1.103
Bedrijfslasten							
Lonen en salarissen	3.493	2.380	1.113	3.423	3.240	3.378	70
Sociale lasten	860	672	188	830	726	695	30
Afschrijvingskosten	252	152	100	246	203	193	6
Algemene werkingskosten	2.082	1.086	997	1.791	2.265	2.154	291
Inzet deskundigen	1.934	1.281	653	1.337	1.236	1.084	597
Externe kosten aanvullende taken	289	-	289	122	-	107	167
Onvoorzien	90	56	33	78	-	-	12
	9.000	5.626	3.374	7.827	7.670	7.611	1.173
Bedrijfsresultaat	(41)	16	(57)	30	863	715	(70)
Rentebaten en -lasten	10	6	4	10	4	15	-
Resultaat	(31)	22	(53)	40	867	730	(70)

Samengevatte jaarrekening

Er zijn in Nederland geen algemeen vastgestelde criteria beschikbaar voor het opstellen van samengevatte financiële overzichten. Het doel van deze samenvatting is inzicht te geven in de belangrijkste financiële stromen van de NVAO op een voor iedereen toegankelijke plaats op de website. De gehanteerde criteria en het aggregatieniveau van deze samenvatting zijn hierop toegespitst. Dit verkort financieel overzicht bevat niet alle informatie die in de volledige jaarrekening wordt verstrekt. Voor het volledige beeld dient het verkort financieel overzicht te worden gelezen in combinatie met de volledige jaarrekening 2017 die kan worden opgevraagd bij de NVAO.

Balans na resultaatbestemming per 31 december 2017

	31-12-2017	31-12-2016
ACTIVA	* € 1.000	* € 1.000
1 - Immateriële vaste activa		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	77	128
	77	128
2 - Materiële vaste activa		
Andere vaste bedrijfsmiddelen	236	314
	236	314
3 - Vlottende activa		
3.1 Vorderingen	507	327
3.2 Liquide middelen	5.375	4.921
	5.882	5.248
Totaal activa	6.195	5.690
PASSIVA		
4 – Eigen vermogen		
4.1 Onbestemde reserve	379	276
4.2 Bestemde reserve	3.151	2.336
4.3 Wettelijke reserve	77	128
	3.607	2.740
5 - Voorzieningen		
5.1 Overige	123	423
	123	423
6 - Kortlopende schulden		
6.1 Crediteuren	461	355
6.2 Belastingen en premies sociale verzekeringen	204	124
6.3 Overige schulden	280	277
6.4 Overlopende passiva	1.520	1.771
	2.465	2.527
Totaal passiva	6.195	5.690

Staat van baten en lasten over 2017

	Realisatie 2017	Nederland 2017	Vlaanderen 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000
7 - Bedrijfsopbrengsten					
7.1 Subsidies	5.597	3.156	2.441	5.312	5.488
7.2 Inkomsten uit toetsing en accreditatie	2.435	2.062	373	2.065	2.189
7.3 Overige opbrengsten	501	341	160	480	649
Som bedrijfsopbrengsten	8.533	5.559	2.974	7.857	8.326
8 - Bedrijfskosten					
8.1 Lonen en salarissen	3.241	2.171	1.070	3.423	3.378
8.2 Sociale lasten	727	505	222	830	696
8.3 Afschrijvingskosten	203	120	83	246	192
8.4 Overige bedrijfskosten	3.499	2.046	1.453	3.328	3.345
Som der bedrijfslasten	7.670	4.842	2.828	7.827	7.611
Bedrijfsresultaat	863	717	146	30	715
9.1 Financiële baten en lasten	4	2	2	10	15
Resultaat voor bestemming	867	719	148	40	730
Mutatie wettelijke reserve	51	31	20	-	97
Mutatie bestemde reserve	-815	-702	-113	-	-735
Resultaat na bestemming	103	48	55	40	92

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De NVAO is een internationaal verdragsrechtelijke instantie met rechtspersoonlijkheid naar publiek Nederlands recht, overeenkomstig het Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Vlaamse Gemeenschap van België inzake de accreditatie van opleidingen binnen het Nederlandse en Vlaamse hoger onderwijs van 3 september 2003. De NVAO is opgericht per 1 februari 2005 en is gevestigd te Den Haag (KvK nr NVAO: 27366406).

Via een wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (versterking besturing) is de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen, onverminderd het Accreditatieverdrag en het daarop gebaseerde Beheersreglement, op de NVAO van toepassing.

Grondslagen voor de waardering van balans en resultaatbepaling

De jaarrekening is overeenkomstig artikel 5 lid 1 van de Kaderwet ZBO opgesteld volgens de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving. De NVAO past in het bijzonder RJ 640 Organisaties zonder winststreven

toe. Om een goed inzicht te geven in de bijzondere karakteristiek van de NVAO zijn op basis van de RJ 640.302 omschrijvingen van en indelingen in posten voor zover nodig aangepast ten opzichte van de modellen voor balans en winst- en verliesrekening zoals opgenomen in het Besluit modellen jaarrekening.

Stelselwijziging

De jaarrekening is een belangrijk verantwoordingsdocument van de NVAO richting de subsidieverstrekkers, de Nederlandse en Vlaamse ministers bevoegd voor Hoger Onderwijs. De verantwoording en goedkeuring van de jaarrekening 2016 heeft in 2017 al plaatsgevonden en subsidies zijn vastgesteld door de subsidieverstrekker op basis van het gevoerde beleid in 2016.

In 2017 heeft de NVAO de interne structuur van de organisatie aangepast en de jaarrekening over dat jaar werd opgesteld conform deze nieuwe structuur. Hierdoor is in 2017 het stelsel van toerekening van kosten anders dan in 2016.

Onder meer omdat de jaarrekening 2016 en het vermogen per 31 december 2016 reeds zijn goedgekeurd is het Bestuur van de NVAO van oordeel dat de reeds goedgekeurde jaarrekening 2016 niet hoeft te worden herwerkt naar de nieuwe structuur. In overleg met het Ministerie van OCW is besloten de cijfers 2016 niet aan te passen.

Het Bestuur van de NVAO vraagt op basis van bovenstaande het Comité van Ministers akkoord te gaan om in de jaarrekening van 2017 de vergelijkende cijfers over 2016 gelijk te houden aan de cijfers 2016 uit de reeds goedgekeurde jaarrekening 2016.

Algemeen

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de NVAO zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden

opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Grondslagen voor rechtmatigheid

De NVAO is op basis van de Kaderwet ZBO verantwoordelijkheid van de rechtmatige besteding van middelen. Voor de NVAO betekent een rechtmatige besteding dat de uitgaven in overeenstemming zijn met de bepalingen opgenomen in het controleprotocol (versie 8).

Toelichting op de staat van baten en lasten

Toelichting op de staat van baten en lasten

Bedrijfsopbrengsten

Subsidies

De specificatie van deze post is als volgt:

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000
Nederland	3.156	3.058	3.072
Vlaanderen	2.441	2.254	2.416
	5.597	5.312	5.488

De subsidies hebben betrekking op door de Vlaamse en Nederlandse overheid toegewezen wettelijke taken en kennen een structureel karakter.

De inkomsten uit subsidie nemen toe ten opzichte van de begroting met € 285.000 (5,4%). De toename wordt in belangrijke mate veroorzaakt door toegekende prijs en loonbijstelling vanuit Nederland (€ 98.000). Vanuit Vlaanderen is de subsidiebijdrage het bedrag van € 181.000 voor HBO5 en validering domein specifieke leerresultaten mee opgenomen. Deze was in de begroting 2017 als separate subsidie voor een extra wettelijke taak opgenomen. Daarnaast heeft ook een indexering plaatsgevonden (€ 6.000).

Inkomsten uit toetsing en accreditatie

De specificatie van deze post is als volgt:

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000
Nederland	2.062	1.582	1.618
Vlaanderen	373	483	571
	2.435	2.065	2.189

De inkomsten uit toetsing en accreditatie zijn € 370.000 hoger dan begroot. Er zijn meer Nederlandse aanvragen Toets nieuwe opleidingen ingediend en afgehandeld dan begroot. Hierdoor zijn in 2017 aan € 480.000 meer toetsen uitgevoerd dan begroot.

Er zijn voor € 110.000 minder inkomsten uit Vlaamse aanvragen gerealiseerd dan begroot, met name het aantal accreditaties en TNO's.

De opbrengsten met betrekking tot de dossiers die op balansdatum nog onderhanden waren, zijn verantwoord in het jaar voor zover daar geleverde prestaties tegenover stonden. Voor zover dat niet het geval was zijn de vooruitontvangen bedragen gepresenteerd onder de kortlopende schulden als vooruitontvangen bijdragen instellingen. In 2017 is er ruim € 712.000 aan opbrengsten verantwoord (Nederland € 420.000 en Vlaanderen € 292.000).

Overige opbrengsten

De overige opbrengsten zijn als volgt opgebouwd:

	Realisatie 2017	Nederland 2017	Vlaanderen 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000
Congressen	2	-	2	-	-
Extra taak: HBO5/Validering	-	-	-	181	-
Extra Taak: Project E3	-	-	-	-	14
Extra taak: Project WFME	80	48	32	-	-
Extra taak: Educatieve taal & zaakvakken	-	-	-	-	74
Extra taak; BK intensief & kleinschalig	-	-	-	-	18
Extra taak; Opleiden in de School	-	-	-	-	12
Extra taak; Flex HO	36	36	-	56	56
Extra taak; Project Spiegelcommissie	32	26	6	20	120
Extra taak; Planningneutrale conversie	33	33	-	-	17
Extra taken: project Combined I&PA Luxemburg	33	-	33	-	-
Extra taak; Project training panels	17	17	-	-	13
Extra taak; Naamsw ijziging	34	34	-	-	28
Extra taak: Faboto	-	-	-	-	3
Beoordelingen Antillen	-	-	-	-	64
Extra taken: hosting ECA	35	21	14	35	35
Extra taken: Overig nationaal	6	6	-	-	25
Extra taak: hosting CDHO	90	54	36	91	86
Extra taak: hosting CMMBO	89	53	36	89	84
Overige inkomsten	14	13	1	8	-
	501	341	160	480	649

De overige opbrengsten betreffen opbrengsten die samenhangen met toegangsgelden voor georganiseerde congressen en de ontvangen bijdragen van onder andere de Nederlandse en Vlaamse ministeries van Onderwijs voor bijkomende wettelijke en/of extra taken. Deze betreffen in 2017 in Nederland de extra taken: Spiegelcommissie, Flexibilisering Hoger Onderwijs en diverse onderzoeken in het Hoger onderwijs.

De subsidie voor HBO5 en validering domein specifieke leerresultaten is geïntegreerd in de globale Vlaamse overheidssubsidie en niet als een inkomst in het kader van een extra taak gepresenteerd. En is tenslotte het penvoerderschap van de CDHO en CMMBO ook een onderdeel van de overige opbrengsten.

Bedrijfskosten

Lonen en salarissen

Dit betreft de lonen en salarissen van bestuursleden en medewerkers. Onder de lonen en salarissen worden begrepen de bruto beloning alsmede de kosten voor pensioenvoorzieningen. Gemiddeld waren over het boekjaar 50 mensen werkzaam bij de NVAO (2016: 46). Ultimo 2017 zijn de mensen binnen de NVAO organisatie als volgt verdeeld:

	2016	2017
Beleidsmedewerkers	16,9	21,7
Internationalisering	3,2	2,0
Ondersteuning en Bedrijfsvoering	15,3	15,8
Staf	2,9	2,1
Management en Directeur	4,0	4,1
Bestuur	4,0	3,8
Totaal aantal mensen in FTE	46,3	49,5

De toename heeft betrekking op onder andere het natuurlijk verloop en de toename van werkzaamheden in het primaire proces.

De specificatie van de lonen en salarissen is als volgt:

	Realisatie 2017	Nederland 2017	Vlaanderen 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000
Brutolonen	2.743	2.019	724	2.945	2.835
Vacatiegelden	41	41	-	30	66
Overige personeelskosten	457	111	346	448	477
Totaal lonen en salarissen	3.241	2.171	1.070	3.423	3.378

In de post brutolonen is € 30.000 ontvangen ziekengeld verantwoord.

Onder de overige personeelskosten zijn opgenomen de kosten van detachering van de Vlaamse medewerkers en de Vlaamse bestuursleden. De loonkosten vallen k€182 lager uit dan begroot. Enkele vertrokken personeelsleden zijn niet vervangen in de formatie, dan wel is er tijdelijk beroep gedaan op externe krachten.

Lonen en vacatiegelden bestuurders

De lonen en vacatiegelden van de bestuurders worden conform het verdrag, door respectievelijk de Nederlandse en Vlaamse bevoegde ministers, vastgesteld.

De loonkosten van de bestuurders en de vacatiegelden bedroegen in 2017 totaal € 692.000 (€ 281.000 Vlaanderen en € 411.000 Nederland). Onder de loonkosten bestuurders worden begrepen de brutobeloning, kosten van detachering alsmede de kosten voor pensioenvoorzieningen en sociale lasten.

De Vlaamse niet voltijdse leden van het Algemeen bestuur ontvangen geen bezoldiging of vacatiegeld voor hun bestuursactiviteiten, enkel een onkostenvergoeding voor reis- en verblijfskosten, conform het Vlaamse ministerieel besluit d.d. 28 juli 2011. De Nederlandse leden van het Algemeen bestuur ontvangen vacatiegelden.

De Nederlandse AB-leden ontvangen sinds medio 2017 een maandelijks vergoeding van € 458. De vaststelling van de beloningsstructuur voor de Nederlandse bestuurders vindt plaats via besluitvorming door de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en voor de Vlaamse bestuurders conform het Vlaamse ministerieel besluit d.d. 28 juli 2011.

De vergoedingen van de Nederlandse bestuurders passen binnen de geldende normen en in het kader van de Wet Normering topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Sociale lasten

De specificatie van de sociale lasten is als volgt:

	Realisatie 2017	Nederland 2017	Vlaanderen 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000
Uitvoeringsinstelling	196	143	53	830	175
Pensioenpremies	374	281	93	-	339
Overige sociale lasten	157	81	76	-	182
Totaal sociale lasten	727	505	222	830	696

Als onderdeel van de sociale lasten zijn onder de post "Uitvoeringsinstelling" opgenomen de kosten voor onder meer de wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). In de begroting is geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende elementen van de post sociale lasten. Om die reden wijken gerealiseerde bedragen in belangrijke mate af van de begroting.

Onder de Overige sociale lasten zijn de kosten ZW verzekeringen opgenomen van € 120.000, alsook de dotatie/vrijval aan de voorziening voor aanspraken op uitkeringen volgens de werkloosheidswet en ontslagvergoedingen.

Daarnaast heeft de NVAO voldaan aan de werkkostenregeling. De NVAO heeft loonbelasting betaald in de vorm van een eindheffing van 80 procent. De sociale lasten vallen k€103 lager uit dan begroot.

Sociale lasten bestuurders

De sociale lasten zijn inclusief de sociale lasten van de Nederlandse en Vlaamse bestuurders.

Overige bedrijfskosten

De specificatie hiervan is als volgt:

	Realisatie 2017	Nederland 2017	Vlaanderen 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000
8.4.1 Huisvestingskosten	462	277	185	497	472
8.4.2 Personele exploitatiekosten	839	306	533	715	695
8.4.3 Kosten communicatie	147	83	64	120	175
8.4.4 Inhuur deskundigen	1.235	841	394	1.459	1.190
8.4.5 Inhuur externen	308	203	105	155	324
8.4.6 Overige kosten	508	336	172	304	489
8.4.7 Onvoorzien	-	-	-	78	-
Totaal overige bedrijfskosten	3.499	2.046	1.453	3.328	3.345

Huisvesting

Dit betreft de kosten verbonden aan het gebruik van het pand Parkstraat en wordt hieronder nader gespecificeerd:

	Realisatie 2017	Nederland 2017	Vlaanderen 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000
Huur Parkstraat 28, Den Haag	332	199	133	345	338
Servicekosten	8	5	3	9	8
Energie/ DWL	39	23	16	49	40
Schoonmaakkosten	49	30	19	33	42
Beveiliging	10	6	4	29	19
Belastingen en heffingen	5	3	2	7	5
Overige huisvestingskosten	19	11	8	25	20
Totaal huisvestingskosten	462	277	185	497	472

De huisvestingskosten zijn iets lager als voorgaand jaar en lager dan begroot.

Personele exploitatiekosten

De overige personele exploitatiekosten worden hieronder nader gespecificeerd:

	Realisatie 2017	Nederland 2017	Vlaanderen 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000
Reis- en verblijfkosten dienstreizen	48	16	32	51	72
Kosten Bestuur	5	3	2	15	13
Vergoeding Adviesraad	1	1	-	2	1
Onkosten op declaraties	-	-	-	-	6
Huisvestingskosten medewerkers NL	4	4	-	5	4
Onkostenvergoedingen medewerkers NL	69	57	12	60	68
Huisvestingskosten medewerkers VL	164	-	164	151	138
Onkostenvergoedingen medewerkers VL	154	4	150	138	142
Onkostenvergoedingen Bestuur VL	67	-	67	66	66
Representatiekosten	20	8	12	17	16
Werving en selectie	46	44	2	3	7
Opleidingen en cursussen	14	11	3	50	18
Uitzendkrachten	166	106	60	50	53
Overige personele exploitatiekosten	74	46	28	77	82
Vervoerskosten	7	6	1	30	9
Totaal personele exploitatiekosten	839	306	533	715	695

De personele exploitatiekosten zijn k€ 124 hoger dan de begroting.

De kosten bestuur betreffen vergaderfaciliteiten en activiteiten in het kader van teamwerking. De uitval van medewerkers door vertrek, ziekte en zwangerschap is middels uitzendkrachten opgevangen. De werving en selectie kosten zijn substantieel hoger dan begroot, in 2017 vond een aantal wervingen plaats. De vervoerskosten zijn substantieel lager uitgevallen dan begroot, er is geen dienstwagen meer en er wordt meer gebruik gemaakt van het openbaar vervoer. Het budget voor opleidingen en cursussen is onderbenut.

Kosten communicatie

Dit betreft de kosten van bijeenkomsten zoals congressen, SAMENaries, het onderhoud van diverse Nederlandse en internationale websites waar de NVAO zorg voor draagt en het drukwerk (zowel reguliere correspondentie- en kantoomateriaal). De kosten voor communicatie lagen in 2017 k€27 hoger dan begroot als gevolg van extra activiteiten.

Inhuur deskundigen

Ten behoeve van de toetsing van onderzoeksmasters, de toets nieuwe opleidingen, de instellingstoetsen en de instellingsreviews zijn door de NVAO deskundigen ingeschakeld. De kosten hiervan zijn onder deze post gerangschikt.

Voor deze primaire taken werden voor k€ 224 minder deskundigen ingezet dan begroot, mede doordat het aantal aanvragen evenredig lager lag.

Daar tegenover staat dat NVAO ook deskundigen heeft ingezet voor overige projecten dan wel overige, voornamelijk Nederlandse wettelijke taken.

Inhuur externen

Dit betreft de kosten van de inhuur van externen, zoals bijvoorbeeld voor juridische en fiscale advisering, ICT-ondersteuning en uitbesteding salarisadministratie e.d.

De overschrijding in 2017 van k€153 ten opzichte van de begroting wordt onder meer verklaard door de tijdelijke inzet van een externe werkplekbeheerder, juridische ondersteuning vanwege vertrek van de Nederlandse juridische medewerker en de inhuur van een Hoofd bedrijfsvoering a.i., alsook de ondersteuning op de HR-afdeling. Ook bleef voor belastingkwestie van de Vlaamse medewerkers en voor arbeidsrechtelijke kwesties in 2017 externe advisering noodzakelijk.

Overige kosten

Dit betreft de kosten van automatisering, accountant, verzekeringen, infotheek, porti, kantoorkosten, lidmaatschappen, contributies en de bezwarencommissie. Deze zijn hoger uitgevallen dan begroot, onder meer in de automatiseringskosten en de kosten van de bezwarencommissies.

Verklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het bestuur van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie

Ons oordeel

De samengevatte jaarrekening 2017 (hierna 'de samengevatte jaarrekening') van Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie te Den Haag is ontleend aan de gecontroleerde jaarrekening 2017 van Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie.

Naar ons oordeel is de bijgesloten samengevatte jaarrekening in alle van materieel zijnde aspecten consistent met de gecontroleerde jaarrekening 2017 van Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie op basis van de grondslagen zoals beschreven in de toelichting.

De samengevatte jaarrekening bestaat uit:

1. de samengevatte balans per 31 december 2017;
2. de volgende overzichten over 2017:
staat van baten en lasten;
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling; en
3. de bijbehorende toelichtingen.

Samengevatte jaarrekening

De samengevatte jaarrekening bevat niet alle toelichtingen die zijn vereist op basis van Titel 9 Boek 2 BW. Het kennisnemen van de samengevatte jaarrekening en onze verklaring daarbij kan derhalve niet in de plaats treden van het kennisnemen van de gecontroleerde jaarrekening van Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie en onze controleverklaring daarbij. De samengevatte jaarrekening en de gecontroleerde jaarrekening bevatten geen weergave van gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden sinds de datum van onze controleverklaring van 1 juni 2018.

De gecontroleerde jaarrekening en onze controleverklaring daarbij

Wij hebben een goedkeurend oordeel verstrekt bij de gecontroleerde jaarrekening 2017 van Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie in onze controleverklaring van 1 juni 2018.

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de samengevatte jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de samengevatte jaarrekening op basis van de grondslagen zoals beschreven in de toelichting.

Onze verantwoordelijkheden

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel of de samengevatte jaarrekening in alle van materieel belang zijnde aspecten consistent is met de gecontroleerde jaarrekening op basis van onze werkzaamheden, uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 810 'Opdrachten om te rapporteren betreffende samengevatte financiële overzichten'.

Rotterdam, 1 juni 2018

MAZARS PAARDEKOOPER HOFFMAN N.V.

drs. S. Boomman RA

Lijst van begrippen en afkortingen

AHOVOKS	Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen
CDHO	Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs
CMMBO	Commissie Doelmatigheid MBO
CROHO	Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs
ECA	European Consortium for Accreditation in higher education
ENQA	European Association for Quality Assurance in Higher Education
EQAR	European Quality Assurance Register
ESG	European Standards and Guidelines
HOR	Hogeronderwijsregister
IDW	Informatiecentrum Diplomawaardering
Inspectie	Inspectie van het Onderwijs
INQAHE	International Network for Quality Assurance Agencies in HE
ISO	Interstedelijk Studenten Overleg
KNAW	Koninklijke Nederlandse Academie voor Wetenschappen
LSVb	Landelijke Studenten Vakbond
NARIC	NARIC Vlaanderen
NRTO	Nederlandse Raad voor Training en Opleiding
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Nuffic	Expertise- en dienstencentrum voor internationalisering in het Nederlandse onderwijs
OR	Ondernemingsraad
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
VH	Vereniging Hogescholen
VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
VLOR	Vlaamse Onderwijsraad
VLUHR	Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad
VLUHR-KZ	Vlaams Evaluatieorgaan
VSNU	Vereniging van Universiteiten
VVS	Vlaamse Vereniging van Studenten
WHW	Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek
WNT	Wet Normering topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Colofon

Enheid in verscheidenheid
NVAO Jaarverslag 2017
Juni 2018
Samenstelling: NVAO



Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders

Parkstraat 28 • 2514 JK Den Haag
P.O. Box 85498 • 2508 CD The Hague
The Netherlands

T +31 (0)70 312 23 00
E info@nvao.net
www.nvao.net